

INEE

PSİKOSOSYAL DESTEK

KILAVUZU

psikososyal iyi olma hâlinin ve
sosyal ve duygusal öğrenmenin desteklenmesi

EKLER

EKLER

Sahadan örnekler (Türkiye)

1. Bileşen: Temel standartlar

Türkiye : Göçmen topluluk ile ev sahibi (Türk) toplumun kaynaşmasında öğrenci, veli ve öğretmenlerin rol alması

Aynı okuldaki Suriyeli ve Türk öğrencilerin, velilerinin ve öğretmenlerin arasındaki iletişimi arttırmak, Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin Türk eğitim sistemine ve okula uyum sağlamalarını kolaylaştırmak amacı ile okulda Beraber Fikir Üretelim ve Uygulayalım Festivali düzenlendi.

Önce bir Festival Komisyonu oluşturuldu. Komisyonunda, Suriyeli ve Türk öğrenciler, aileleri ve öğretmenler yer aldı. Festival programı ve yapılacak etkinlikler için tüm öğrenciler, veliler ve öğretmenlerin fikirlerinin toplandığı bir fikir kutusu oluşturuldu. Daha sonra, Festival Komisyonu kolaylaştırıcılığında geniş katımlı ve sınıf temelli bir süreç izlenerek festival programı ve etkinlikler belirlendi. Hazırlık sürecinde her sınıf Suriyeli ve Türk öğrenci, veli ve öğretmenlerin katılımıyla seçtikleri etkinlikler üzerinde üç ay gibi bir sürede birlikte çalıştı. Etkinlikler arasında, kısa tiyatro oyunları, dans gösterisi, kısa konser, koro, orkestra performansları, şiir, hikâye yazma ve karşılıklı okuma, atık malzemelerden ürün hazırlama, festival yemek ve içeceklerinin hazırlanması, Facebook sayfası oluşturulması ve bu sürecin sayfada aşamalı olarak anlatılması, vb. gibi çok geniş yelpazede performanslar- gösteriler hazırlandı. Söz konu performanslar arasında yarışmalar yapıldı ve en beğenilen etkinlikler velilerin katılımı ile derecelendi ve ödüllendirildi. Festivale hazırlanma sürecinden başlayarak, aynı okuldaki Suriyeli ve Türk öğrencilerin, velilerinin ve öğretmenlerin arasındaki iletişimin hızla arttığı, yeni arkadaşlıklar kurulduğu ve bunun okul iklimine olumlu yansıdığı görüldü. Yazılı ve sözlü değerlendirmelerde olumlu geribildirimler alındı.

(Nesrin Dawoud, Gaziosmanpaşa Kazım Karabekir Geçici Eğitim Merkezi, İstanbul, 2018).

Türkiye: Durum Analizi- Destek Planlama için Tanıma Formları uygulaması

Eğitim ve öğretim yılı başında öğrencilerin ortak ihtiyaçlarını ve bireysel tanıma çalışmaları ve rehberlik programları oluşturma hazırlıkları içinde hem Suriyeli hem Türk rehber öğretmenler tarafından Öğrenci Tanıma Formları oluşturulur. Form, öğrencinin ev adresi, veli telefonu gibi iletişim bilgilerini içerir. Ayrıca ekonomik durumuna, aile yapısına, duygu durumuna, okula bakış açısına ve geleceğe yönelik planlamalarına ilişkin çıkarım yapılabilecek sorular da formda yer alır. Bu formlar ile eğitsel, ekonomik ve psikolojik olarak öğrencilerin hem ortak ihtiyaçları belirlenir hem de bireysel destek planları hazırlanır.

(Ebru Yıldız, İkitelli Ortaokulu, İstanbul, 2018).

2. Bileşen: Erişim ve öğrenme ortamı

Türkiye: Okula devam etmeyen Suriyeli çocukların belirlenmesi ve okullaşması

Suriyeli çocukların okula gelmesi ve devam etmesiyle ilgili sıkıntılar olduğu görüldü. Bu nedenle bütün öğrencilerin bulunduğu bir Pazartesi sabah töreninde Suriyeli idareci ve öğretmenler Türk koordinatör öğretmen ile birlikte öğrencilere duyuru yaptı; çevrelerinde okula farklı sebeplerle gelemeyen çocukları okula davet etmeleri istendi. Ayrıca, okul çağında olup da okula devam etmeyen bu çocukları -mümkünse ev adresleri ile- okul yönetimine bildirmeleri söylendi. Bunun yanında, Suriyeli velilerle toplantılar yapıp, çocukların okullaşması için destekleri istendi. Sınıf öğretmenleri ile veliler arasında Whatsapp grubu kuruldu. Bu yolla, okula devam etmeyen çocuklar belirlendi, ev ziyaretleri ile çocukların ailelerine ulaşıldı. Mahalle bakkalı, berber, kasap vb. Suriyeli esnafın dükkânlarına afişler ve poster asılarak Suriyeli çocukların okullaşması için duyurular yapıldı.

Tüm bu çabaların sonucunda 2016 yılında 350 kişilik mevcut 2017 yılında 700'e ulaştı.

(Abdurazak Mohamad, Kazım Karabekir İ.H.L Geçici Eğitim Merkezi, 2018, İstanbul)

3. Bileşen: Öğretim ve öğrenme

Türkiye: Kapsayıcı Eğitim Eğitici Eğitim Kursu

2018-2019 eğitim ve öğretim yılında, Millî Eğitim Bakanlığı, UNICEF iş birliği ve Erciyes Üniversitesi koordinatörlüğünde **Kapsayıcı Eğitim Eğitici Eğitim Kursu** düzenlenmiştir. Bu kursun düzenlenme amacı, başta dezavantajlı çocuklar (özel eğitime muhtaç çocuklar, geçici koruma altındaki mülteci

çocuklar, şiddete maruz kalmış çocuklar vb.) olmak üzere tüm çocuklara hizmet sunan eğitim personelinin kapasitesini güçlendirmek ve her çocuğun kaliteli, kapsayıcı bir eğitime erişmesini sağlamaktır.

'Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitimi Programı on modülden oluşmaktadır.

- a. Türkçenin ikinci dil olarak öğretilmesi
- b. Şiddete maruz kalmış çocuklarla çalışılması
- c. Geçici koruma altındaki çocuklarla çalışmak
- d. Okul-aile ve toplum işbirliği
- e. Kapsayıcı eğitim ve değerlendirme
- f. Kapsayıcı öğrenme ortamları (Fiziki-psikososyal)
- g. Engeli olan çocuklarla çalışmak
- h. Göç ve terörden etkilenmiş çocuklarla çalışmak
- i. Doğal afetten etkilenmiş çocuklarla çalışmak başlıkları altında modüller açılmıştır.

Türkiye'nin tüm illerinden eğitime katılan öğretmenler, kademeli aktarım modeli ile kapsayıcı eğitim formatör öğretmeni olarak kendi illerinde MEB'e bağlı tüm öğretmenlere 10 modülü de aktarmıştır.

Kaynak: Daha fazla bilgi için oygm.meb.gov.tr

(Gülten Şahinoğullarıgil, Öğretmen. Sultangazi Şehit Teğmen Ali Yılmaz İlkokulu. İstanbul. 2018)

Türkiye: Uzun ders saatlerinin öğrencilerin ve öğretmenlerin verimli bir ders yapması için ayarlanması.

Suriye'den gelen öğrencilerin eğitim gördüğü Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM)'nde, Suriye'deki gibi iki ders saatini birleştirerek, 70 dk. üzerinden ders yapılıyordu. Bu sürenin çocukların dikkatini ve derse ilgisini olumsuz etkilediği, ayrıca öğretmenlerin de sınıf yönetiminde zorlandığı görüldü. GEM'lerdeki Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki eğitimle bütünleşme sürecinde ders saatleri 45 dk. olarak düzenlendi. Bu düzenlemenin ardından, öğretmenler ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde ve sınıflarda yapılan gözlemlerde 45 dk. ders saatlerinin öğrenciler ve öğretmenler açısından olumlu sonuçlar verdiği belirlendi.

(Hacer Çelik, Öğretmen. Güngören İncirli Bahçe Ortaokulu, İstanbul. 2018)

Türkiye: Arapça dersinde akran desteği

İmam Hatip Lisesinde, Arapça' derslerinde zorlanan Türk öğrenciler, Suriyeli akranlarından Arapça dil dersi ile ilgili yardım aldılar. Gruplar oluşturularak bilgi alışverişinde bulundular. Anlamını bilmedikleri kelimeleri Suriyeli öğrencilerin

desteğiyle daha kolay anladılar ve konuşarak pratik yaptılar.

Akran desteğiyle yapılan bilgi alışverişı sayesinde öğrenilen kelimeler ve Arapça dil kullanımı daha kalıcı sonuçlara ulaştı. Ayrıca öğrenciler arasında etkileşimin arttığı da gözlemlendi.

(Bahaa Hamza, Öğretmen, Fatih Ali Nar İmam Hatip Ortaokulu GEM, İstanbul, 2018)

Türkiye: 12-18 Yaş, Renkli Ülkeler

Öğretmen farklı ülkelerden olan çocukların her birinden ülkelere özgü bir çiçek getirmelerini ister. Çocukların getirdikleri çiçekler sınıf etkinliği olarak okul bahçesine dikilir. Ortaya çıkan bahçenin güzelliği, renkliliği hakkında bir süre konuşulur.

Tartışma soruları: Bu paylaşım bitince öğretmen öğrencilere şu soruları sorarak tartışmayı yönlendirebilir.

- Bahçemiz nasıl görünüyör?
- Nasıl hissettiniz?
- Bahçede bir çiçek olsa bütün bunları aynı şekilde hisseder miydiniz?

Önemli noktalar: Çocuklar bu oyun sayesinde farklılıklarla birlikte olmanın getirdiği renkliliği ve farklılıklarla birlikte olmanın güzelliğini görüyor, hissediyor. Birlik, beraberlik duygusunun önemi dile getiriliyor.

(Nour, Alosman. Öğretmen, Gaziosmanpaşa İlkokulu GEM, İstanbul, 2018)

4. Bileşen: Öğretmenler ve diğer eğitim çalışanları

Türkiye: Yabancı öğrenciler için yardımcı öğretmen

2018 yılında, MEB tarafından başlatılan PICTES* programı Türkiye'deki okullarda zorluk yaşıyan ya da uyum sorunu yaşıyan yabancı öğrencilere destek vermek için yardımcı öğretmenler görevlendirilmiştir. Yardımcı öğretmenler iki temel konuda Suriyeli öğrencilere destek olmaktadır.

Bunlardan ilki, sınıf içinde Türkçe bilmeyen öğrencilere temel düzeyde Türkçe dil eğitimi vermek, diğeri de okul ortamına uyum sağlamalarına yönelik psiko-sosyal destek çalışmaları yapmaktır. Ek olarak, yardımcı öğretmenler okula devam etmeyen Suriyeli öğrencilerin aileleri ile de bağlantı kurarak bu çocukların

* Editör Notu: Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi» projesi Milli Eğitim Bakanlığı ile AB Türkiye Delegasyonu arasında «Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı» anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine entegrasyonunda Milli Eğitim Bakanlığının faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan bir projedir.

okullaşması yönünde de çalışmaktadır.

(Ayman Al Ali, Öğretmen, Küçükçekmece Tayfur Sökmen İlkokulu GEM)

5. Bileşen: Eğitim politikaları

Türkiye: Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemi ile Bütünleştirilmesi Projesi Eğitim Programları (PICTES)

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ile AB Türkiye Delegasyonu arasında “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı” anlaşması çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunda MEB’in faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan bir projedir. Proje kapsamında MEB’e bağlı okullarda çalışan öğretmenlere geçici koruma altındaki çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu konusunda farkındalık eğitimi verildi. Faaliyetler 03.10.2016 tarihi itibari ile başladı. MEB bu proje kapsamında doğrudan hibe desteği almıştır. Projenin genel amacı geçici koruma altındaki çocukların Türkiye’deki eğitime erişim sağlamlarına katkı yapmaktır. Projenin özel amacı da geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine entegre olmalarına yönelik çabalarında MEB’i desteklemektir.

Kaynak: pictes.meb.gov.tr

(Yıldırım Ferat, Öğretmen, Bağcılar İnönü OO. İstanbul, 2018)

Türkiye: Göç ve Travmaya Maruz Kalmış Çocuklara Yönelik Psikososyal Müdahale Sertifika Programı.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Geçici Eğitim Merkezlerindeki (GEM) öğrencilerin resmi okullara aktarılmasına ilişkin politika kararı almıştır. PICTES projesi kapsamında, rehber öğretmenlere “Göç ve Travmaya Maruz Kalmış Çocuklara Yönelik Psikososyal Müdahale Sertifika Programı” düzenlendi. Hacettepe Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi ile iş birliği içinde yürütülen çalışmada öğretmenlere teorik bilgiler verildi. Ardından veli ve öğrencilere uygulanabilecek etkinlik örnekleri verildi. Örnek vakalar üzerinden uygulamalar yapıldı. Bu çalışma ile, aynı zamanda benzer kitlelerle farklı şehirlerde ve eğitim kademelerinde çalışan öğretmenlerin fikir alışverişi yapma şansı oldu. *(Ebru Yıldız, Öğretmen, Küçükçekmece İkitelli Ortaokulu. İstanbul, 2018)*

Türkiye: Suriyeli öğrencilerin milli eğitim sistemine katılması - Geçici Eğitim Merkezlerindeki (GEM) öğrencilerin resmi okullara nakledilmesi.

Ülkemizde 2014 yılında Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında Suriyeli çocuklara yönelik Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) kuruldu. GEM’lerde Suriyeli öğretmenler, Suriyeli öğrencilere Suriye müfredatına göre eğitim vermeye başladılar. 2014-2017 yılları arasında Suriyeli öğrencilerin okullaşmasında bu

merkezler çok kritik rol oynadı. Giderek artan Suriyeli öğrenci sayısı dikkate alınarak Suriyeli öğrencilerin Türk milli eğitim sistemi içindeki okullara dâhil edilmesi konusunda bir politika kararı alındı. Bu karara paralel olarak 2016 yılından itibaren Türk öğretmenler 'Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemi ile bütünleştirilmesi projesi (PICTES) kapsamında sürece dâhil oldu. Bu süreçte Türk öğretmenler ve Suriyeli öğretmenler birlikte çalışarak Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim ve öğretim sistemi ile bütünleşmesi için çalışmaya başladılar. 2018 Ağustos ayı itibariyle GEM'ler aşamalı olarak kapatılarak devlet okullarında eğitim görmeye başladılar.

(Semnanur Gömlüksiz, Öğretmen, Esenler Engincan Güre İlkokulu, İstanbul, 2018)

INEE

An international network for education in emergencies
Un réseau international pour l'éducation en situations d'urgence
Una red internacional para la educación en situaciones de emergencia
Uma rede internacional para a educação em situações de emergência
الشبكة العالمية لتوكلات التعليم في حالات الطوارئ

